

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

حامل کتب قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتخابات - آگهیهای رسمی و قانونی

سال هفتم

شنبه ۱۸ آذر ماه ۱۳۳۱

شماره ۲۲۷۷

شماره مسلسل ۴۲

دوره هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۴۲

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه ششم آذر ماه ۱۳۳۱

فهرست مطالب:

- ۱- تصویب صورت مجلس
- ۲- بیانات قبل از دستور آقایان دکتر سنجابی - جلالی - حائری زاده - دکتر فقیهی شیرازی - حاج سید جوادی
- ۳- طرح و تصویب یک فوریت لایحه اصلاح قانون آموزش و پرورش
- ۴- طرح و تصویب یک فوریت لایحه راجع به زندانیان
- ۵- ختم جلسه بعنوان تنفس

مجلس ساعت ده و ۲۰ دقیقه صبح بریاست آقای محمد ذوالفقاری (نایب رئیس) تشکیل گردید

۱- تصویب صورت مجلس

نایب رئیس - جلسه رسمی است صورت غائبین جلسه قبل قرائت می شود.

(بشرح زیر توسط آقای ناظر زاده منشی) قرائت شد

غائبین با اجازه - آقایان همگی - شاپوری - حمیدیه - راشد - اورنگ - مهندس رضوی - مشار - صراف زاده - ذکائی - پورسرتیب - مدرس - کنجی - منصف

غائبین بی اجازه - آقایان دکتر امامی - فتعلی افشار - دادور - معتمد دماوندی - محمد حسین قشقایی - دکتر فلسفی - دکتر سنجابی - مجتهدی - دبیر آمدگان با اجازه - آقایان - پارسا - ناصر ذوالفقاری

دبیر آمدگان بی اجازه - آقایان زهری - شوکتی - تولیت - شهاب خسروانی یکی از نمایندگان - غائبین رأی را بخوانید

ناظر زاده - غائبین نداشتیم چون دفعه پیش رأی گرفته نشد

نایب رئیس - آقای دکتر سنجابی اعتراضی داشتید؟

دکتر سنجابی - عرض کنم اسم بنده را آقای ناظر زاده جزو غائبین بدون اجازه قرائت کردند و حال آنکه آقایان میدانند که بنده در جلسه گذشته کسالت داشتم و قبلا هم اطلاع داده بودم

نایب رئیس - آقای وکیل پور وکیل پور - در عرض بنده چند غلط مطبعه ای بود که اصلاح میکنم میبندم به تند نویسی یک نکته دیگر که میخواستم

تذکر بدهم این است که دستگاه رادیو و نطق نمایندگان را بخش نمیکند بنظر من دستگاه رادیو باید نطق نمایندگان را یا بطور ملغص یا یک طرز دیگری منتشر کند و اگر واقعا منتشر نکنند این صحیح نیست و سلب اطمینان مردم میشود (صحیح است) و من دلم نمیخواهد بکچین چیزی اتفاق بیفتد

نایب رئیس - اطلاع داده خواهد شد آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنده با اجازه مقام ریاست میخواستم یک مطلبی را عرض کنم که زیاد با صورت جلسه ارتباطی ندارد ولی از مقام ریاست استجازه میکنم چون مربوط بخود مجلس است بعرض برسانم بودجه مجلس شورای ملی همیشه در موقع خودش تقدیم مجلس میشد و تصویب میشد بنده میخواستم که توجه بفرمایند زودتر حاضر بشود و تأخیری درش نشود الان بودجه مملکتی که بکمیسیون بودجه آمده و مورد شور قرار گرفته و مشغول رسیدگی هستند ولی بودجه مجلس شورای ملی هنوز مراحل اولیه خود را هم طی نکرده است از این جهت لازم است که مثل گذشته بودجه مجلس زودتر حاضر بشود و زودتر بمجلس داده شود

نایب رئیس - بنده با اطلاع جناب آقای ملک مدنی میرسانم که کارهای آنهم خانه پیدا کرده و برای روزیکشنبه هم در هیأت رئیسه مطرح خواهد شد و عنقریب بمجلس تقدیم خواهد شد. دیگر در صورت جلسه اعتراضی نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه سهشنبه چهارم آذر تصویب میشود (غروی - بفرمائید تاریخ آنکه چهارشنبه نوشته شده سهشنبه شود

۲- بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر سنجابی - جلالی - حائری زاده - دکتر فقیهی - حاج سید جوادی

نایب رئیس - نطق های قبل از دستور شروع میشود. آقای دکتر سنجابی عبدالرحمن فرامرزی - انشاء الله يك ربع بیشتر نیست

دکتر سنجابی - شاید بیشتر باشد. با اجازه آقایان محترم میخواهم امروز راجع بنهضت های ضد استعماری دنیای اسلام و کوششی که دنیای غرب هنوز هم کور کورانه و خودبستدانه برای خفه کردن این نهضت ها میکنند صحبتی کنم.

(عده ای از نمایندگان - بفرمائید) اگر بشود روزگاردنیای اسلام را تا چندی پیش یک شب ظلمانی تشبیه کنیم امروز بخواست پروردگار در شفق روز نوین رستگاری و سعادت هستیم

(عده ای از نمایندگان - انشاء الله) آقایان می دانند پس از آنکه آفتاب تمدن اسلام در وسط السماء ترقی و تعالی علم و فرهنگ و ادب و سامان و عدالت و ثروت و سیادت درخشیدن داشت در نتیجه استفاده نکردن از تعالیم اسلامی که مسلمانان را با اتحاد و یگانگی و برادری دعوت می کند و کفران نعمت پروردگار و اختلافات داخلی و مواجه شدن بادشمنان سر

سخت و بی رحم و حيله گر خارجی بزودی آن آفتاب افول کرد و غروب آن روز سعادت رسید و پس از آن دچار یک شام ظلمانی و طولانی پر وحشت و کابوس و مذلت و شرم ساری و فقر و جهالت شدیم

دنیای اسلام در مسیر تاریخ خود یک دشمن سرسخت داشته است و آن دنیای مغرب زمین است که همواره از روی نقشه و تدبیر در صدقنا واضعلال آن بوده است (صحیح است) قریب هفتصد هشتصد سال پیش آن جنک بی حاصل و شرم آور دوستان

ساله را بعنوان جنک صلیبی بردنیای اسلام

تعمیل کردند. هتوان این جنک نجات اما کن
متر که دینی خودشان از جنگال مسلمین بود
ولی در واقع هدف اصلی آن جزینما و نجات
گری چیز دیگری نبود چنانکه کشور
بیزانس و قسطنطنیه را که در سر راه آنها
واقع و در آن زمان یک کشور مسیحی بود
بیاد نجات گرفتند. پیش آمدهای جنک های
صلیبی در موقعی بود که دنیای اسلام دچار
انقلاب و تنشجات داخلی بود و مرکزیت و
وحدت آن از بین رفته و از همه بدتر گرفتار
مصائب بلای خانمان بر انداز مغول شده بود
در ضمن باید عرض کنم که این طور
بنظر میرسد که هم اکنون در همان اما کن
مقدس همان سیاست های کهنه کار مغرب
زمین یک صورت دیگر بر خلاف اصول بشریت
و بر خلاف مبانی حقوق بین الملل مقدمات
یک جنک صلیبی دیگری را منتهی بصورت و
هتوان دیگر برای مسلمین فراهم آورده اند
تا خدا عاقبت آنرا چه بفرماید
از جنک های صلیبی منظور و مقصودی
که دولت های غربی داشتند حاصل نشد و
نتوانستند سرزمین اسلامی را بتصرف خود
در آورند و در آن استقرار پیدا کنند ولی
در نتیجه دوست سیال ارتباط از معارف
فرهنگ و ادب و سازمان و عدالت دنیای اسلام
بهره کافی بردند

بر طبق مدارک معتق و مسلمی که از
منبع خود اروپائیان در دست است یک قسمت
عده فتنه مغول و خرابیهای که در نتیجه آن
بردنیای اسلام و بلکه بر بشریت وارد آمد
نتیجه تحریکات و دسائس و دعوت های اروپائیان
بوده است (صحیح است) در آن زمان هیئت
های مذهبی و تجارتنی و نمایندگان رسمی
دولت های اروپا بر سر زمین خانهای مغول که
بسیاری از آنها عیسوی و با تمایل بمسیحیت
بودند مسافرت هایی میکردند و آنها را برای
حمله باسلام و برانداختن اساس آن راهنمائی
و دعوت می نمودند در اینجا بنده فقط به ذکر
مثالی اکتفا می نمایم
وقتی دنیای اسلام و بشریت دچار آن
آفت بود و قسطنطنیه شهرهای بلخ و بخارا و مرو
و هرات و نیشابور و ری و غیره پا خاک یکسان
میشد و جمعیت آنها از صغیر و کبیر وزن و مرد
از دم تیغ مغول می گذشت وقتی که دنباله
این قضای بمسکو و لهستان هم رسیده بود
خلاصه در زمانی که سعدی و هموطنان او
فریاد میکردند

بنی آدم اعضای یکدیگرند
در چنین زمانی از طرف یکی از
سلاطین اسلامی مشرق سفری بدریاب هانری
سوم پادشاه انگلستان رفت و از آنها برای
دفاع بشریت و دیانت و خدا پرستی کمک
خواست اسقف بزرگ انگلستان که این خبر
را شنید بیانی کرد که بقول مورخ انگلیسی
سر برنارد لویس «ما یکدیگر را حاکمی از
احساسات عمومی آنها بود» بگذارید
این سگان همدیگر را بدرند و بسیل هم را

کامل بر اندازند آنوقت ما بر خرابه های
بلاد ایشان بنیان آئین عمومی کاتولیک را
بگذاریم در آن صورت دنیا یک چوپان و یک
گله پیش نخواهد بود
آری بقول همین نویسنده این احساسات
عمومی و همیشگی آنها بود که دنیا میدل یک
گله گوسفند بشود و شبانی آن و دوشیدن گله
با انگلیسها باشد (حاج سید جوادی - آرزو به
دلشان ماند) بنسبست این جمله تاریخی اسقف بزرگ
انگلستان بیاد جمله تاریخی دیگر از این
مقام بزرگ روحانی انگلیس در سال ۱۹۳۱
تا ۲۲ که بنده در پاریس درس میخواندم
می افتد. اسقف بزرگ انگلستان دستور
داد که در کلیسای انگلیس کشیشان و
مرهبان انگلیس دعائی بخوانند و متن آن
دعا بملت اهمیت خاصی که داشت در جراید
اروپا منتشر گردید و بنده بریده آن روزنامه
را هنوز هم دارم. مفاد آن دعائی که
ملت انگلیس بدستور اسقف اعظم میبایستی
بخواند این بود:

«پروردگارا، ما گناهکاریم زیرا
خودخواهی و خودپسندی ما را فرا گرفته
است (صحیح است) (کریمی - کام لادرس
است) ما گناهکاریم زیرا بجای آنکه
بکوشیم با کار و زحمت خود زندگی خود
را بر صورت بدیهی سمی کرده ایم از
دسترنج دیگران استفاده کنیم (ناظر زاده -
این جمله را کاملاً صحیح گفته) (حاج سید
جوادی - دهها مستجاب شده است) ما
گناهکاریم زیرا خوبی خود را در بدی دیگران
خواسته ایم (صحیح است) و از تو مسئلت
می نمایم که ما را عفو فرمائی و براه راست
هدایت کنی» (چند نفر از نمایندگان -
این یکی که مستجاب نشده) این دعا بدستور
دولت انگلیس ممنوع گردید زیرا دستگاه
حاکم انگلستان نمیخواست ملت انگلستان
بگناهان خود متوجه شود و براه راست که
خیر و صلاح بشر و خود او در آن باشد
هدایت گردد.

بعد از جنگهای صلیبی و فتنه مغول
کشورهای اروپائی سیاست دیگری در اروپا
نسبت بممالک مشرق زمین و مسلمان پیش
گرفتند که در تاریخ دیپلماسی خودشان
معروف به مسئله شرق است که تمام و
خلاصه مسئله شرق عبارت از این بود که
چگونه حکومت اسلامی آنوقت را که
دولت عثمانی بود براندازند و بچه ترتیب
میراث آنرا بین خودشان تقسیم کنند؟
یکی از سیاستمداران معروف یکی از این
ممالک به سیاستمداران سایر دول میگفت
خوب است این لاشه را زودتر از میان
برداریم نتیجه این سیاست مستمر که بصورت
تحریکات و لشکر کشی های مداوم بود
تجزیه امپراطوری عثمانی بود بنده نمیدانم
آیا دولت ترکیه و ترک های متعصب این

چیزها را در نظر دارند یا فراموش کرده اند
(فرزانه - آنها خطشان را هم عوض کرده اند)
بموازات این سیاست، سیاست استعماری دول مغرب
سیاست استعماری، یعنی سبطره و استیلا بر
ملل اسلامی جریان داشت و در قرن ۱۹
باوج کمال و ترقی رسید، سیاست استعماری
ابتدا بصورت تاجر، بصورت کشیش و
طیب و مستشرق و بعد بصورت دیپلمات
ظاهر میشد بعد از آن که نفاق و دورویی و
فساد و رشوه و ارتشاهرا بعد کافی ترویج میکردند
و اختلافات عظیم نژادی و مذهبی را دامن
میزدند و حکومت های محلی اسلامی را
تضعیف میکردند آنوقت در پشت سر کشیش
و طیب و معلم اوله های توپ و برق سرنیزه
آنها هم ظاهر میشد (صحیح است) باین
ترتیب ممالک اسلامی یکی بعد از دیگری
در چنگال عفریت استعمار آنها گرفتار
شد و وقتی رسید که از اقصی نقطه مغرب
تا آخرین نقطه شرق اقصی مملکت اسلامی
مستقل یا تقریباً تمام مستقل باقی نمانده بود
مراکش، تونس، الجزیره، طرابلس، مصر
سودان، زنگبار و نواحی دیگر افریقای
اسلامی و سوریه و لبنان و عراق و افغانستان
و قسمت عمده ای از عربستان و
هندوستان و مالایا و اندونزی
و قفقاز و ترکستان و غیره بصورت کشورهای
مستعمره و تحت الحمایه درآمد (صحیح است)
اگر حرص و آزبایان نایدید و رقابت های
آنها بایکدیگر همچین تناقضات سیاست
های آنها نبود شاید اساساً کشور اسلامی مستقلی
در کره زمین باقی نمی ماند (فرامرزی - صحیح
است) این دوره دور مدلت و بدبختی و اسارت
اسلامی است که در ابتدای کلام بشب
ظلمانی تعبیر کردم در این مدت ظلمت و
فرهنگ اسلامی همگی از بین رفت از ثروت
و آبادی و هر چه که مضر بنافع و مصالح
استعمارگران بود برچیده شد صنایع ملی را
یکی بعد از دیگری متروک کردند هنرمندان
و صنعتگران از بین رفتند دانشمندی خوار و
زبون شد از عدل و انصاف و برادری و عزت نشانه ای
باقی نماند دوره بکام ناختن و جاسوسان و
مزدوران اجنبی و بغاگران داخلی شد (صحیح
است) مردمان صالح و خدا پرست و نوع دوست
و عالم و باعزت یا خانه نشین شدند و یا در
زندانیها و سیاه چالها بدست دژخیمان خارجی
و یامزدوران داخلی آنها جان سپردند (صحیح
است) فساد و انحطاط اخلاقی که در نتیجه
این اوضاع حاصل شد بمراتب از انقراض
سیادت و حکومت و از بین رفتن ثروت و آبادی
برای ملت های اسلام شوم تر بود (صحیح است)
در چنین شب ظلمانی و تاریکی در چنین شبی دور
میان این اقوام دست و پا و چشم بسته بود که این ملت
های (باصطلاح) متهمین بلامانع و رادع
بفارتگری خودشان ادامه میدادند
نایب رئیس - آقای دکتر سنجابی
وقت جناب عالی تمام شده است

دکتر سنجابی - بکریم دیگر اجازه
بفرمائید
عبدالرحمن فرامرزی رای میدهم
با کمال میل هر چه میخواهند
بعضی از نمایندگان - بفرمائید آقا
رای میدهم
نایب رئیس - آقایانی که با یک
ربع دیگر ادامه نطق آقای دکتر سنجابی
موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. بفرمائید
فرامرزی - این نطق از آن نطق
هائی است که مبارزد
دکتر سنجابی - اکنون احساس
میکنیم که بخواست خدا دنیای اسلام
از این خواب سنگین بیدار شده و افق روشنی
رادر برابر خودش می بیند احساس میکنیم
که ما بخطای های گذشته خودمان متوجه
شده ایم و توبه و استغفار مادر پیشگاه عدل
الهی مورد قبول واقع شده است (صحیح -
است) بفاصله ای کمتر از ۳۰ سال دولت های
طماع و زور گوی مغرب دو جنک بزرگ جهانی
برپا کردند که در نتیجه آن میلیونها نفوس
بیگناه بشری نابود گردید و خانمانها آواره
شدند و میلیاردها ثروت بشر از بین رفت این
جنک های امیرالایسم چشم و گوش ملت های
استعمارزده را باز کرد و دردنباله هریک از
آنها علی رغم میل مسبین جنک در میان
خون و آتش ملت ها به هدف خودشان به هدف
آزادی و عدالت خودشان و رستگاری شان
نزدیکتر شدند آقایان جنک نفی حق است
نفی اتحاد و دوستی و برادری است نفی صلح
و تعاون بشری است ولی با همه این هادردنباله
این جنک مفهوم حق و عدالت و آزادی در
عالم پیش رفته و ملت های دنیا پیش از
پیش به یگانگی و وحدت خودشان متوجه
شده اند و دورنمای امیدبخش صلح را بیشتر
از هر وقت می بینند در این میان ملت های
اسلامی هم موفق شدند بخواست خدا یکی
بعد از دیگری کمر راست کنند و برای
تعمیل آزادی خود قیام نمایند
آقایان جنک بین المللی دوم رستاخیز
ملتهای استعمار زده بود حالا هم همین
ملت ها ملت هائی که مستقیم و یا غیر
مستقیم گرفتار استعمار هستند از تناقضات سیاست
های استعماری استفاده میکنند برای بدست
آوردن حریت خود تلاش مینمایند
دولت های استعمارگر که خود را دمکرات
می خوانند و در واقع در کشور خود اصول
آزادی و عدالت را برقرار کرده اند کشور هائی
که دورویی آنها واقعاً همین صورت داخلی و
خارج بودن آنها نمایان است دور در لیل خود حق
پرست و عدالت خواه و دمکرات و برای کشورهای
دیگر ظالم و طرفدار دیکتاتوری و استبداد
هستند سعی میکنند به هر وسیله ای شده موفقیت
استعماری خودشان را حفظ کنند و بهترین
وسيله برای این کار از بین بردن آزادی و

دمکراسی و حکومت پارلمانی را در میان ملل استعمارزده میدانند در آخر جنگ بین المللی اول دیدیم که بهمدستی دولتهای بزرگ - اروپایی یک سلسله حکومت های فاشیستی و دیگتاتوری در قسمت بزرگی از جهان برقرار شد حالا هم همان سیاست ها را بصورت دیگری میخواستند تجدید کنند (صحیح - است) آقایان آزادی در کشورهای استعمار زده دو دشمن دارد اول دشمن خارجی که میدانند پیشرفت آزادی موجب بیداری عمومی و توجه مردم بعقوق خود و بالاخره قیام آنها برای استیفای حقوق ازدست رفته آنها میشود دشمن دوم عمال داخلی و دسته جاسوسان و خائنین و دزدان هستند دزدان داخلی که همدست و دستیار سیاست های اجنبی هستند آنها هم میدانند که پیشرفت آزادی و استقرار حکومت ملی در میان ملت بساط غارت و جوار و فسق و فجور و عیاشی و ظلم و ستم و آقائی بی جهت آنها را بر میچیند در میان اقوام و ملت هایی که مستقیماً پادولت و مأمورین استعماری مواجه نیستند یعنی آن دولت ها در داخله این کشور ها دولت و حکومت ها بظاهر ملی و بصورت ظاهر مستقل بوجود آورده اند مردم باعمال سیاست های بیگانه مواجه هستند (صحیح است) و اجنبی برای تأمین سیادت خود همواره کوشیده است و همواره میکوشد جاه طلب ترین بی ایمان ترین طماع ترین ظالم ترین و فاسق ترین اشخاص را پیدا کند (صحیح - است) و آنها را مصدر امور نماید (صحیح - است) آنها هم بنوبه خودشان همکارانی از جنس خود انتخاب میکنند و حلقه های زنجیرهای فساد یکی بعد از دیگری بهم دیگر پیوند پیدا میکنند و باینصورت می خورند و میچایند ملت ها را در فقر و بدبختی و جهالت نگاه میدارند و کار حکومت اجنبی را پیش میبرند و طبقه ملت هاست که با این عمال اجنبی شدید تر و بی رحمت از خود اجانب مبارزه کنند (صحیح است) مانده های از این اشخاص داشته ایم در گذشته و نوق - الدوله داشتیم در دوران اخیر هم وزیر و رزم آرا داشتیم ملت های دیگر هم نمونه هایی از این ها را دارند ما خدا را شکر گذاریم که ما این موفقیت را عطا کرد و بملت ایران آن توفیق را داد که این موانع را از پیش پای خودش بردارد و امیدوار هستیم که - خداوند ملت های اسلامی دیگر را هم در این مبارزه ای که در پیش دارند بر هر چیزها و رزم آرا های خود موفق بدارد (انشاء الله) (د کتر بقائی - ونوری سعیدها) امروزه برای سیاست های بیگانه بنظر میرسد که حکومت ژنرالها مد باشد از روزنامه کیهان دیشب استفاده می کنیم نقل از خبر گزاریهای خارجه دولت انگلیس نقشه وسیعی برای اجبا ه نفوذ از دست رفته خود در خاور میانه طرح کرده بر کناری ملک طلال، کودتای سرهنگ شیشکلی در سوریه (عبدالرحمن فرامرزی - قطعه مطبوعه ایست شیشکلی (ل) ندارد) (خنده نمایندگان) و کورهای ژنرال نجیب در مصر از -

روی این نقشه اجرا شده است در این کشورهایی که تحت قیمومیت بوده اند و ملت های آنها بزرگ شده اند بنظر میرسد که اربابان گذشته و قیام ها باین فکر افتاده اند که آنها را بدست اللهای نظامی بدهند حال در پایان کلام اجازه می خواهم چند کلمه ای از نهضت اخیر برادران عراقی صحبت نمایم (بعضی از نمایندگان - بفرمائید بفرمائید) علاقه ما نسبت بملت عراق حاجت بتوضیح ندارد (صحیح است) عراق برای ما سرزمین مقدسی است (صحیح است) عراق جایی است که افتخارات باستانی ایران را باعثات مقدسه و متبر که که زیارتگاه عموم ملت ایران است یکجا در آغوش خود دارد (صحیح است) ملت عراق برادران دینی و نژادی ما هستند (صحیح است) ملت ایران و عراق مثل دو برادر لازم و ملزوم یکدیگر میباشند (صحیح است) ما جز بغیر و صلاح و رفاه و ترقی و عزت و سعادت این ملت نظر دیگری نداریم و چیزی نمی خواهیم (صحیح است) و بهمین جهت بقیام اخیر آنها بقیامی که برای آزادی خودشان و برای نجاتشان از چنگال استعمار کرده اند بانظر تحسین نگاه میکنیم (صحیح است) بخصوص که متوجه هستیم سیاست های بیگانه کوشیده اند و مخصوصاً در این زمان اخیر بیشتر سعی کرده اند که عراق را پایگاهی بر علیه دولت و ملت ایران قرار دهند (صحیح است) ما توجه داریم که نجات ملت عراق از قیود استعماری وسیله تحکیم پیشرفتهای ما و استوار کردن نتیجه مبارزات ملی ما است (صحیح است) بنابراین از صمیم قلب خواهان پیشرفت و نصرت آنها در این مبارزه ای که پیش گرفته اند می باشیم (صحیح است) ما یقین داریم ملتی که بخواست خدا پیدار شد و در راه حق و حقیقت قیام کرد پیروز میشود (صحیح است) اگر چه کفار بدشان بیاید و اعوان و انصارشان ناراضی بشوند (صحیح است) ما همدردی خودمانرا نسبت برادران عراقی شهید شده و خاندانهای داغدار آنها ابراز میکنیم (صحیح است) می دانیم که شهدای آنها و شهدای مادر یک راه مبارزه کرده اند (صحیح است) و برای یک حقیقت جان خود را فدا نموده اند اگر کور آنها از همدیگر دور است روح آنها اکنون در آسمان با هم است (صحیح است) و از خداوند متعال مشلت میکنیم ارواح آنها را باشهیدان بزرگ راه دین و عدالت معشور فرماید (انشاء الله احسن) احسن

نایب رئیس - آقای جلالی موسوی بفرمائید

جلالی همکاران محترم از وقایعی که چند روز پیش در مملکت همسایه ما عراق روی داد بخوبی مطلعند باید گفت که از این قیام که بدون شك شروع آن از طرف ملت عراق فقط ب خاطر تأمین منافع ملی عراق

بود یکبار دیگر این نتیجه گرفته شد که در شرق و در بین ملل مسلمان جنبشی ملی و مذهبی علیه تمام دسائس و پلیدیها شالوده گرفته است و ما میدانیم که سرنوشت ملت های جهان بخصوص ملل شرق از هم جدا نیست و همه این ملل بخوبی آگاهند که کشورهای بزرگ جهان از هر جناح که باشند جز بزیان آنها نیستند در طی تظاهرات پر دامنه مردم بغداد و چند شهر دیگر عراق که علیه مظالم استعمار بعمل آوردند چندین تن از مردم رشید عراق شهید و صدها تن مجروح شدند. تظاهرات همه جا در شرایطی بس نامطلوب انجام گرفت و مردم عراق در این تظاهرات از نهضت ملی ایران و رهبران این نهضت تجلیل کردند و مجاهده ملت ما را در مبارزه علیه نفوذ سیاسی و اقتصاد بیگانه تحسین نمودند

امروز که مقارن نهضت ملی ایران ملت عراق هم قیام کرده است و در راه حق و عدالت و استیفای حقوق اساسی خود خون ایشار میکند الفت و صمیمیت دو ملت ایران و عراق که از اشتراك دین و آئین و سنن تاریخی قوام گرفته است و اصول دین مقدس اسلام که متضمن وحدت و همدردی است موجب میشود که ملت ایران نسبت باستفاده که سیاست استعماری اجانب ممکن است از این نهضت ملت دوست و همسایه ما بکند مضطرب و نگران بوده توفیق سریع ملت عراق را در قیام و اقدام علیه ظلم و عدوان مشلت نماید ملت ایران دعا میکند که ملت همکیش عراق در احقاق حق پیروز شود و ما یقین داریم که کلیه ملل اسلامی در نهضت های مسلمین از خداوند متعال مسالت دارند که برادران دینی موفق و منصور گردند حضرت آیت الله کاشانی پیامی بمناسبت قضایای اخیر عراق فرستاده اند که در اینجا قرائت می نمایم:

بسم الله الرحمن الرحيم
بر برادران عزیزم پیوشیده نیست اکنون که نهضت بزرگ ملت ایران پایه های چندین قرن ظلم و ستم و استعمار خونخوار دولت جابر انگلیس را در سراسر جهان متزلزل کرده و نسیم آزادی در همه کشورهای مظلوم شرق وزیدن گرفته است و برادران عراقی مانیز جنبش آزادیخواهان خود را شروع کرده اند دولت ظالم انگلیس در روز های اخیر نسبت به برادران مسلمان ما مظالم دلخراشی مرتکب شده چنانکه در نتیجه دسیسه های آن دولت جمعی از مردم بیگانه بظلمت هلاک افتاده و جماعت کثیری نیز مجروح شده اند و عمال آن دولت قصد دارند بزور سر نیزه حکومت ظلم و ستم و استعمار جبار خود را ادامه دهند برای اعتراض بعملیات ظالمانه و حق شکنانه انگلیس و عمال انگلیس و برای اظهار همدردی نسبت به برادران سلحشور عراقی خود از عموم مسلمین ایران تقاضا داریم صبح شنبه هشتم آذرماه در اتا

ظهر هموماً تعطیل کنند و در نقاطی که حکومت نظامی نیست از ابراز انزجار و تنفر دسته جمعی نسبت بعملیات استعماری ظالمانه خودداری فرمایند.

سید ابوالقاسم کاشانی
حاج سید جوادی - احسن - احسن - وفق الله
جلالی - تنه وقت خودم را بجناب آقای حائری زاده تقدیم میکنم

نایب رئیس - آقای حائری زاده بفرمائید هفت دقیقه از وقت ایشان باقی مانده است

حائری زاده - بعد از بیانات خیلی مفید جناب دکتر سنجابی و جناب آقای جلالی موسوی صحبت کردن من در این موضوع زائد است برای اینکه همه ما در دنبال یک فکر و یک هدف که آزادی ملل شرق خاصه مسلمین باشد مدتی است که کوشش میکنیم (صحیح است) و برادران عراقی ما هم با ما در موقع گرفتاری ما همیشه ابراز همدردی کرده اند و ما خود را از آنها هیچوقت جدا نمیتوانیم فرض کنیم (صحیح است) در اسلام مسلمین را برادر همدیگر خوانده شما بتاریخ و سفرنامه ناصر خسرو علوی مراجعه بکنید ملاحظه میفرمائید در این مسافرتی که بممالک اسلامی کرده است هیچ حس مغایرت و اجنبی بودن او نکرده است (صحیح است) این مال قدیم است خود من هم دوسفر موفق شدم بعقبات مقدسه مشرف شوم من هیچ فرقی نگذاشتم بین برادرانی که در عراق و خوزستان و یا در طهران داریم همه با هم برادریم آنها هم هیچ فرقی قائل نبودند (صحیح است) دولت های غربی چون مسلمین و شرقیها یک حسن معاضدت و رأفت نسبت بهمانهای خودشان داشته باشند بشرق که آمدند از این حس سوء استفاده کردند و سعی کردند بین ملل اسلامی و شرقی یک دیوارهای بلندی بگذارند و از این اختلاف کلمه بنفع خودشان استفاده کنند (صحیح است) یک نفر مسلمان وارد هر یک از مالک اسلامی بشود حس دوئیتی نمیکند چون تحت یک قانون تحت یک کتاب و یک اصول با هم برادروار انجام وظیفه می کنند این انحصار من نداشت که دوسفر مشرف شدم عراقی که می رود عراق و بر میگردد یک خاطره های شیرینی با خودش می آورد از محبت هایی که عراقی ها نسبت با آنها می کنند و همچنین عراقیها که اینجا می آیند حساب دولت ها را با ملل اسلامی باید جدا کرد (صحیح است) از آنروز گازی که جنگی پیش آمد بین اصحاب صلیب و مسلمین روز بروز مثل یک مرض سرطانی پول غریبی در داخل مسلمین بنای تخریب را گذاشتند سعی کردند یک حکومتی را که مظلوم خودشان باشد در ممالک اسلامی تقویت بکنند و بر قرار بکنند این موضوع اساساً خارج از دایره دولتها و مردم در کشور مسلمین است اسلام ما اینطور نیست که حکومتها را

بانهارت رسیده طرف توجه عامه مردم باشد (صحیح است) بلکه تعیین بآن ملت است (صحیح است) ملل اسلامی طبق قانون اسلام اصلاصنوف ممتازه ای نمی شناسند طبقات ممتازه ای برسمیت نشناخته است و این آثار را غریبه ها برای ایجاد تفرقه بین شرقیها روز بروز تقویت کردند و یک هیئت هائی را بنام حکومت اسلامی در صورتیکه منتخب واقعی ملل نبودند بانهارت جمعیل کردند عراقیها بیشتر که جزء امپراطوری آل عثمان بودند چون دستگاہ نفوذ خارجی در خلافت اسلامی نفوذی پیدا کرده بود بآن شکلی که باید برادروار با عراقیها رفتار بشود رفتار نمیکردند و الا عراقیها هیچوقت داعیه اینکه خودشان را جدا بکنند از پیکر اسلامی نداشتند آنها میخواستند با مسلمانها همه با هم در پیشرفت کارها همقدم و همکار باشیم (فرزانہ... جدا نشدند جداشان کردند) آن جناب امپراطوری عثمانی را متلاشی کرد و حکومت عراق تحت نفوذ سلطه انگلستان در آمد و حوادث دنیا که غریبه را مجبور کرد که یک قدری با آزادی شرقی کمک بکنند یک لباس استقلال صوری بپوشی از مالکی که تحت سرپرستی آنها بودند داده شد ولی بملت ریشه و قدرتی که آنها در اعماق ملل اسلامی پیدا کرده بودند حکومت هائی که مطلوب ملل اسلامی بر آنها حکومت نمیکردند بلکه حکومت هائی بودند که نفوذ دول غربی را تقویت میکردند و حالام که عراقیها در این موقع قیام کردند بآنند برای آزادی خودشان می توان گفت همانطور که در ایران رئیس ستاد را آوردند و رئیس دولت قرارش دادند برای کوبیدن احساسات ملت ایران آنجا هم رئیس ستادش را آوردند و رئیس الوزراء کردند برای کوبیدن احساسات ملت عراق (صحیح است)

اخباری که این چندروزه بمار رسیده خیلی تأثر آور است که در خیابانهای بغداد پایتخت عراق تانکها بعزمت آمده و جماعتی از برادرهای ما را شهید کردند من یقین دارم همان افراد عسکری آنها را ضعیف باین جریان نیستند (صحیح است) اینها را بیکره واجب است برای برادر کشی می فرستند (صحیح است) و من یقین دارم که تمام ملل اسلامی در این پیش آمدی که برای ملت عراق شده است خیلی متأثر و متأسفند (صحیح است) و هر فردی از افراد ایرانی و سایر مسلمین در هر نقطه ای دسترسی پیدا کنند که با مجاهدین آزاد بخوام عراقی کمک بکنند من یقین دارم که فروگذار نخواهند کرد (صحیح است) ولی چون در این موضوع مذاکره شد و اطلاع کلام را برایش منطقی قائل نیستم

بعرض خودم خاتمه می دهم و امیدوار هستم که نظری که جناب آیت الله کاشانی داده اند عموم ملت ایران در مدت چند ساعت صبح شنبه همدردی خودشان را ابراز کنند تا با ملت رشید عراق که مشغول فدا کاری هست باینوسیله ابراز همدردی شده باشد و دیگر بعرض خودم خاتمه می دهم (نمایندگان - یقیناً خواهند کرد - احسن است)

نایب رئیس - آقای دکتر فقیهی شیرازی
خسرو قشقائی - آقای رئیس همه آقایان رفتند
دکتر فقیهی شیرازی - جناب آقای رئیس اگر تصور میفرمائید که خسته شده اند میگذاریم برای جلسه بعد
نایب رئیس - نه خیر بفرمائید عده کافی است

دکتر فقیهی شیرازی - روزیکه افتخار همکاری با آقایان محترم را پیدا کردم دوامید داشتم که شاید انشاء الله در دوره ۱۷ انجام بشود یکی موضوع اصلاحات برنامه سبکل دوم متوسطه بود که اغلب و اکثر آقایان که آشنا باین امور هستند و در خارج هم که با یک یک آقایان صحبت کردم در حقیقت معترضند باینکه این برنامه بسیار سنگین و غیر مفیدی است خوشبختانه چون جناب دکتر سنجابی رئیس کمیسیون فرهنگ هستند امروز صبح وعده کردند که در این باب اقدام قانونی و مفید و سریع انجام بشود بنابراین امروز در این باره صحبتی نمیکنم قسمت دوم مربوط است به نواقص کار بهداشت و بهداری کشور چه دروزارت بهداشت و چه در سازمان هائی که بهداشت و بهداری در آنجا مؤثر است و اثر دارد اجازه میخواهم از حضور محترم آقایان نمایندگان که در این باب با اینکه یکی دومرتبه هم بالا جمال صحبت شده است برای بار سوم ذهن محترم آقایان را متوجه این نکته بکنم که در این باره کمک مؤثری بشود یقیناً آقایان نمایندگان محترم انتظار دارند که در باره بهداشت و بهداری کشور اصلاحات اساسی صورت گیرد ولی آنچه که تا بحال فرصت رسیدگی و اصلاح نشده همان موضوع بهداشت و بهداری است.

گرچه در لایحه ازدیاد سهم کشاورزان باین معنی تا حدی اشاره شد ولی با در نظر گرفتن نواقص کار بهداشتی و بهداری کشور مواد لایحه مزبور هم مکفی برای ترمیم ضایعات نیست و شورای ده و دهستان با نداشتن وسائط و وسائل لازم قادر به تأمین کامل بهداشت و بهداری خود نیستند زیرا از یک طرف انواع و اقسام بیماریهای خانمان بر انداز ، تراخم ، مالاریا ، سل و بیماریهای زهروی مدتها است که زندگی را بر مردم قراء و قصبات حرام کرده (نبوی - در شهر - ها نیست چه رسد بدیات) و از طرف دیگر غیر مکفی بودن تعداد

پزشکان و گرانی روز افزون دارو ها مردم را سخت در عسرت گذاشته است بطور خلاصه وضع بهداشت و بهداری مردم دور افتاده از مرکز بالاخص دهستانی ها و روستائیان نه چندان اسف انگیز است که بتوان بسادگی رفع محظور نمود ، بودجه وزارت بهداشتی نسبت بسایر وزارت خانه ها هم بسیار ناچیز و بهمین سبب همین تعداد محدود و معدود آقایان پزشکان را هم وزارت بهداشتی قادر به نگاهداری نیست بنا بر این بجزرات می توان گفت که در هیچ قریه و دهستانی دستگاہ بهداشتی وجود ندارد و انگهی تعداد بیماران و میزان ناخوشی آنقدر زیاد است که باین بودجه ضعیف وزارت بهداشتی قادر بانجام کار اساسی نیست .

چون قرار است اصلاحاتی اگر بنظر میرسد یاد آوری شود اینک فهرست نکاتی را که اجرای آن بنظر اینجانب از نظر تأمین بهداشت و بهداری مردم قراء و قصبات می تواند مؤثر واقع شود بعرض میرسانم امید است انشاء الله مورد توجه واقع شود:

۱- در درجه اول اهمیت موضوع استحفاظ از امراض واگیر و مسری است غالب این ناخوشیها را می توان بوسیله تلقیح واکسن ضد ناخوشی از بین برد مانند (حصه دیفتری - سل) و همچنین مالاریا بوسیله معدوم کردن پشه و اگر اینکار قریه بقریه و منطقه بمنطقه صورت گیرد نیازمندی شدیدی هم با افزایش تعداد پزشک نیست و بدینوسیله است که خواهیم توانست بطور یقین ریشه بسیاری از بیماریها را قطع کنیم ، کما این که اخیراً بنا بر تصمیم کمیته کنگره پزشکی رامسر (اداره املاک و مستغلات پهلوی) در قصبه رودهن این عمل را انجام دادند (خسرو قشقائی - اگر برای تبلیغات نیست بفرمائید برای جنوب هم از اینکارها بکنند) پیشنهاد بنده هم برای همین است . قرار است بزودی در تا کستان قزوین نیز انجام گردد و حتی از نظر درمانی نیز با تقسیم و توزیع کارتهای بهداشتی در بین افراد شروع بمداوای اساسی بیماران گردیده و چون اداره املاک دارو های مورد حاجت را بیکجا تهیه میکند نسبت بقیمت بازار بسیار ارزان تر تهیه شده و رایگان دردسترس کلیه بیماران قرار داده است پس انصافاً باید تصدیق کرد که اینکار از جمله مساعدتهای مؤثر و آبرومندیست که با توجه اعلیحضرت شاهنشاه نسبت بمردم قراء و قصبات شروع شده و امید می رود که روز بروز توسعه پیدا کند تا کستان فعلاً بعنوان قریه نمونه گرفته شده و بزودی نتیجه آن اعلام خواهد شد .

چقدر بجا و بموقع است که وزارت بهداشتی نیز باین عمل تاسی نموده و این خدمت عمومی را در تمام قراء و قصبات کشور بسط دهد .

است موضوع گرانی دارو ها و عدم احتیاج و نیازمندی نسبت بیاره ای از آنها است . بطور کلی امروز داروهای موجود در کشور از نظر احتیاج و بیانیجه ضروری بودن و بالاخره عدم احتیاج بسده دسته منقسم می شود داروهای ضروری مورد احتیاج مانند

آنتی بیوتیکها و هورمونها دارو های غیر نیجه ضروری که با وارد کردن مواد اولیه آن می توان آنها را در خود کشور تهیه نمود مانند اقسام ویتامین ها - کلسیم و عصاره جگر در این باره با آقای مدیر کل بنگاه رازی آقای دکتر عزیز رفیعی مذاکره شد و ایشان نیز تهیه این قبیل دارو ها را در خود کشور میسر دانسته اند انتظار دارم که این موضوع مهم سر بیاورد توجه واقع شود زیرا از این رهگذر مقدار زیادی از اتلاف ارز جلو گیری خواهد شد و بملاوه دارو به نسبت بسیار ارزانتری دردسترس نیازمندان قرار خواهد گرفت . دسته سوم دارو هائی است که از نظر درمانی چندانی مؤثر نیست تهیه اش در داخله کشور بسیار سهل و آسان است اگر دولت بادر دست داشتن دو مؤسسه بزرگ و آبرومند رازی و پاستور باین موضوع حیاتی توجه کند از وجود دانشکده داروسازی و آقایان داروساز های ایران بنحو اتم و اکمل استفاده خواهد نمود فهرست چند قلم از داروهای قابل تهیه در کشور بوسیله آقای دکتر عزیز رفیعی مدیر کل بنگاه رازی نیز رسیده است که از حیث قیمت نسبت به بهای فعلی بازار بسیار ارزان تر است و این فهرست نمونه را جهت تحقیق و اقدام به کمیسیون بهداشتی مجلس تقدیم میکنم بنا بر این بآدر نظر گرفتن پیشنهاد هائی که بعرض رسانیدم آقایان محترم نمایندگان تصدیق خواهند فرمود که توزیع کارت بهداشتی در قراء و قصبات و واکسیناسیون بر ضد ناخوشی های واگیر بدون مخارج اضافی نیمی از گرفتاریهای مردم را رفع خواهد نمود و از سوی دیگر با استفاده و استمداد از دو سه مؤسسه بزرگ رازی و پاستور می توان غالب داروهای گرانی قیمت را که از خارج وارد می شود با قیمت بسیار ارزان در خود کشور تهیه نمود همکاران محترم باین دو پیشنهاد عطف توجه بکنند آن قسمتی که در کمیسیون بهداشتی مجلس انشاء الله طرح می شود از همکاران محترم توقع دارم توجه بفرمائید و آن قسمت که مربوط است بامور وزارت فرهنگ و برنامه سبکل دوم متوسطه که امروز صبح جناب آقای دکتر سنجابی وعده کردند که در این باب مساعدت کنند عرض دیگری ندارم بقیه وقت را بآقای حاج سید جوادی می دهم

نایب رئیس - حاج سید جوادی - بله بنده هم با شما

چهار دقیقه هرايضم را ميکنم سلام من و سلام همکاران رشيد وميهن دوست و خدا پرست من و برادران دينی ایرانی بمردان ياك شهيدان آزادی و برادران عراقی من باد که در راه سعادت اجتماع و حیات اجتماع از حیات مقصود تن و بدن صرف نظر کردند البته این جانبازی و رشادت و شهامت رامن از آنها بعد نمی دانم چون کرد شمع وجود کسی هستند که در يك مکتب شهامت و شجاعت در این عالم بی نظیر بود در مکتب رشادت حسین بن علی (ع) جانبازی کرده اند (صحيح است) البته برادران عراقی ما باید بدانند که هدف ما و آنها یکی است و قاعده انما المومنون اخوه چون همه مؤمنیم و مؤمن هدفش یکی است و آن رضای خدا و تحصیل سعادت اجتماع است و این را بطور مسلم بدانید که ما تا آخرین نفس برای تقویت آنها و رسیدن بمقصود و منظور شان دست بردار نیستیم حتی از بذل مال و جان دریغ نخواهیم کرد (صحيح است) جوانانیکه قدمردانگی علم کردند برای کندن ریشه کفر و قطع کوهن آبادی استعماران جوانان روح پاکي دارند که مورد تقدیر و تمجید همه رادمردان عالم است (صحيح است) من بنوبه خود تقاضا ميکنم که از تعطیل روزشنبه تاظهر دریغ نکنند (مهندس حسینی - هیچ کسی دریغ نمیکند) و با این عمل خود تمام ایرانهای حتی تمام قراه و قصبات ثابت کنند که برادران عراقی ما تنها نیستند (صحيح است) عرض دیگری ندارم (احسن است)

دکتر شایگان - مختصر و مفید تا بود احسن است

۳) طرح و تصویب يك فوریت لایحه اصلاح قانون آموزش و پرورش

نایب رئیس - بالاچاره آقایان وارد دستور میشویم طبق تقاضای عده زیادی از آقایان که در جلسه پیش قرائت شد فوریت لایحه آموزش و پرورش مطرح است که يك فوریتش باید تصویب بشود قرائت میشود (شرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - امضاء کننده های ذیل تقاضا داریم لایحه مربوط به اصلاح و تکمیل قانون آموزش و پرورش عمومی که در دوره شانزدهم به قید فوریت تقدیم شد و تا آخر دوره بلا تکلیف ماند بقید يك فوریت مطرح شده پس از طرح در کمیسیونهای فرهنگ و بودجه به تصویب مجلس شورای ملی برسد؛ ناظر زاده - مهندس حسینی - دکتر بقائی - مهندس زیرک زاده - دکتر شایگان - انگلی - دکتر ملکی - دکتر معظمی - یارسا - حاج سید جوادی - شبستری - جلالی زهری مجد زاده - ملک مدنی - کریمی مهدیه - لریمان - قنات آبادی - اخگر

مهندس غروی - شهیدی - کهبد - دکتر - فاخر - نجفی - دکتر فقهی شیرازی - امامی امیری - مصدقی - ریگی - ذکائی - اقبال - وکیل پور - موسوی - خسرو قشقائی

نایب رئیس - آقای ناظرزاده

مکرر و مفصلی که در مجلس شورای ملی راجع به لزوم بهبود وضع فرهنگ و فرهنگیان شد وزارت فرهنگ در صدد برآمد که باتوجه به تمام شکایات و درخواستها و پیشنهادها لایحه ای مربوط به فرهنگ و فرهنگیان تهیه و تقدیم مجلس کند همکار و استاد محترم جناب آقای دکتر سنجابی در زمان وزارت خودشان موفق شدند که برای اینکار کمیسیونهای متعدد تشکیل بدهند و پس از بررسی کافی لایحه ای تهیه کردند و به مجلس تقدیم داشتند این لایحه در مجلس معوق مانده و چند هفته قبل که کمیسیون فرهنگ تشکیل شد پیشنهاد شد که این لایحه جزو دستور مجلس قرار گیرد بهمین جهت ۴۴ نفر از آقایان نمایندگان برای این منظور طرحی تهیه کردند و بمجلس تقدیم داشتند البته مواد این لایحه پس از چاپ و انتشار بنظر آقایان نمایندگان محترم خواهد رسید بنده فقط اشاره ميکنم که در این لایحه راجع به چند هزار نفر معلم قراردادی ماده ای پیش بینی شده که باتوجه بسالهای تدریس و سابقه خدمت آنها خدمتشان رسمی بشود دیگر این که عده ای از آموزگاران که فارغ التحصیل دانش سرای

مقدماتی بودند پس از سالها زحمت طبق مقررات خاصی موفق شدند که دوره دانشسرای عالی را بگذرانند و لیسانس به دانشسرا بشوند و اینها امروز خدمت دبیری را عهده دار هستند معلوم است کسی که هم مذاکره تحصیلی دبیری دارد و هم خدمت دبیری را انجام میدهد باید هم از حقوق دبیری استفاده بکند و هم از پایه دبیری (صحيح است) و هم چنین کسانی که دبیر بوده اند و پس از گذشتن سمت دانشباری رسیده اند یا از دانشباری به استادی از مزایای مخصوص خودشان استفاده کنند و هم چنین راجع به ماده ۵ قانون تعلیمات اجباری يك ماده ای در این لایحه پیش بینی شده است آقایان نمایندگان محترم میدانند که هر سال از تمام وزارتخانه ها عده ای برای تکمیل معلومات خود بخارجه سفر میکنند اگر سفر این اشخاص لازم باشد حتماً سفر آموزگاران و دبیرانی که عهده دار تعلیم و تربیت جوانان این کشور هستند واجبتر خواهد بود يك ماده ای در ضمن این لایحه پیش بینی شده است که هر سال در حدود ۲۰ نفر از آموزگاران و دبیران که سالهای خدمتشان کافی باشد باتوجه بسابقه آنها برای تکمیل معلومات خودشان به اروپا بروند و همانطور که عرض کردم

این لایحه در دوره ۱۶ از طرف جناب آقای دکتر سنجابی تقدیم مجلس شد ولی چون معوق مانده بود حالا باقیديك فوریت تقدیم مجلس شده است باین معنی که این لایحه وقتی که يك فوریتش تصویب شد میروید بکمیسیون فرهنگ و کمیسیون بودجه و در آنجا از روی دقت و تأمل بتمام موادش رسیدگی میشود و آقایان محترم اگر پیشنهادی یا نظریه ای داشته باشند میتوانند بکمیسیون فرهنگ و کمیسیون بودجه تسلیم کنند تا مورد رسیدگی قرار داده شود و حتی اگر در قانون استخدام جدید پیش بینی هائی شده باشد راجع به وضع استخدام این معلمین قراردادی البته از این لایحه حذف خواهد شد و بعد از اینکه در کمیسیون فرهنگ بودجه کاملاً مورد رسیدگی قرار گرفت مجدداً بمجلس می آید و در اینجا ماده بماده خوانده میشود و اگر آقایان باز نظری داشته باشند میتوانند بصورت پیشنهاد در اینجا بکنجاند (صحيح است) فعلاً چون جز تصویب يك فوریت این لایحه چیزی مطرح نیست با توجهی که عموم آقایان نمایندگان نسبت به فرهنگ و فرهنگیان دارند امید است که فرهنگیان کشور هم در مقابل توجه خاص مجلس در وظیفه خطیر و بزرگ تعلیم و تربیت جوانان کشوری از پیش کوشا باشند و بیش از این توضیحی بنده در این باره نمیدهم

(احسن است - احسن است)

نایب رئیس - آقای ملک مدنی - جناب عالی اگر مخالفید بفرمائید - **ملک مدنی** - بله مخالفم - **ناظرزاده** - آقای ملک جناب عالی چرا مخالفید؟

ملک مدنی - بنده خودم طرح را امضاء کردم علتی دارد که عرض ميکنم عرض کنم بنده خودم این طرح را امضاء کردم ولی الان این فکر اینجا بخاطر آمد که این لایحه ای که در دوره شانزدهم از طرف جناب آقای دکتر سنجابی وزیر فرهنگ وقت تقدیم مجلس شده متأسفانه در این مدت در مجلس باقی مانده بنده تذکری که میخواستم در این مورد بعرض برسانم این است که عقیده ندارم که به کمیسیون فرهنگ و کمیسیون بودجه ارجاع بشود و معتقدم که دو فوریتش را در مجلس تصویب بکنیم و جز دستور جلسه آینده مجلس قرار بگیرد و این لایحه ای که مورد علاقه همه آقایان است زودتر از مجلس بگذرد من نگرانیم این است که مبادا بکمیسیونها ارجاع بشود و بتأخیر بیفتد در نتیجه وقتی خبر را بمجلس بدهند که فایده نداشته باشد و مانع هائی از این قبیل در مجلس داریم که همیشه خبرهائی که از کمیسیونها بمجلس میاید باز پیشنهادات داده میشود و باز روی آن بحث و صحبت شود و

ممکن است نتیجه نرسد اگر آقایان موافقت داشته باشند بفوریت دوم آنهم رأی بدهند که در مجلس مطرح شود الان مدتی است این لایحه را بمجلس داده اند و همه آقایان از این جریان مسبوقیدبعلاوه برای جلسه بعد چاپ و توزیع هم میشود و فی المجلس که مطرح نمیشود و بنده اعتقاد این است که این لایحه ای که در سرنوشت فرهنگ و آموزگار و دبیر و دانش آموزان مؤثر است برای کشور هم لازم است که يك چنین قانون مفیدی را ما بگذاریم و تصویب بکنیم بهتر است که آقایان موافقت فرمایند که در مجلس مطرح شود خود آقایان اعضاء کمیسیون فرهنگ هم الان در مجلس حضور دارند و خود آقای دکتر سنجابی گویا رئیس کمیسیون فرهنگ هستند که همین لایحه را موقعی که وزیر بودند تهیه کردند بنده نگرانیم این است که مبادا اگر چنانچه يك فوریت را تصویب کردیم وقت بکمیسیون بتأخیر نیفتد و خدای نکرده برای این دوره این قانون از مجلس نگذرد (فرزانه - فوریت دوم را پیشنهاد بدهید) بله بنده اگر آقایان موافقت دارند پیشنهاد خواهم داد اساساً وقتی در مجلس لایحه شرکت ملی تلفن بگذرد کار مهمی در دستور نداریم و جلسات مجلس بنطق قبل از دستور اختصاص داده میشود چه عیبی دارد که يك لایحه مهم و اساسی در دستور مجلس قرار گیرد ما هم از اول جمله میباشیم و این را مطرح بکنیم و از آن نتیجه بگیریم و يك قدم اساسی و مفید برداریم

نایب رئیس - چون آقای ملک مدنی بعنوان مخالف صحبت کردند موافق بودند این است که رأی ميگیریم بفوریت اول آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد بکمیسیون فرهنگ و بودجه ارجاع خواهد شد

۴) طرح و تصویب فوریت لایحه راجع بزندانیان

لایحه دیگری مربوط با آزادی و تخفیف مدت زندانیان است و تقاضای فوریت برای آن رسیده فوریتش مطرح است پیشنهاد واصله قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی امضاء کنندگان ذیل باستناد ماده ۴۱ آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی تقاضا داریم لایحه مربوط با آزادی و عفو زندانیان که در دوره ۱۶ قانونگذاری از طرف دولت تقدیم شده و تا آخر دوره بلا تکلیف مانده جزء دستور این دوره باقید يك فوریت مورد تصویب قرار گیرد دکتر شایگان - اخگر قنات آبادی - خسرو قشقائی - حاج سید جوادی - ناظرزاده - زریمان - مهندس رضوی - یارسا - اقبال - فرزانه - زهری کریمی - ملانی - حائری زاده - ذکالی

جلالی و کبیل پور و صفائی و نجفی فردوسی
شبستری
ناصر ذوالفقاری - همه با این طرح موافقت

دکتر معظمی - بنده شرحی نوشتم که بنده هم موافقم و امضاء میکنم
اخگر - همه موافقت مخالفی ندارد

نایب رئیس - آقای اخگر موافقت توضیح بدهید
عبدالرحمن فرامرزی - مخالفی که ندارد

خائری زاده - بنده مخالفم اجازه بفرمائید؟ (نایب رئیس - بفرمائید) این موضوع در دوره سابق خیلی جلب توجه کرد و جناب دکتر مصدق هم تشریف بردند در مجلس و این لایحه هم آمد گرفتار تعطیل و تعویق شد برای جریان افتادنش هم همه امضاء کردند کسی هم با این موضوع مخالف نبود و نیست منتهی يك كميسيونى در شهربانی تشکیل شد که دو جلسه هم من رفتم در آنجا برای این که زودتر این کار را سر و صورتی و سرو سامانی بهش بدهیم معاون شهربانی آن وقت آقای سرتیب همایون فسر یکی دو ماده پیشنهاد کرده بود که خیلی تسهیلات را بیشتر میکرد که جنبه جزای تعلیمی را قانونی بکند و هم نسبت بکسانی هم که فعلا در مجلس هستند و برای بعدها هم يك ترتیبی بشود که از جنجالها در مجلس جلو گیری بشود و بکترتیبی داده شود که بعدها کمتر این جریانها پیش بیاید من فکر میکنم که فوریت این را تصویب بکنیم و آقای وزیر دادگستری و آقای وزیر کشور بیایند آقای دکتر مصدق هم که خودشان این لایحه را دادند و اختیارات دارند ممکن است از ایشان خواهش بکنیم که همین را تصویب و اجرا بکنند و آن طرح اساسی را برای

اینکه بعدها مردم بیچاره ای را به حبس نبرند و آنجا بلا تکلیف نگاه ندارند و آنهایی هم که هستند مطابق اصول دنیا بسند با آنها رفتار کنند پس از مطالعه کامل بمجلس بدهیم . حالا بسته بنظر خود آقایان است.

عامری - طرح این فوریت اشکال نظامنامه ای دارد مطابق ماده ۱۱۶ و همچنین در قانون اساسی صریح است که هیچ طرح ولایعه ای بدون حضور نماینده دولت قابل طرح نیست.

نایب رئیس - مذاکره فعلا در اصل طرح نیست ، در فوریت است آقای اخگر .

اخگر - طرح فوریت این لایحه هیچ اشکالی ندارد برای اینکه خود جناب آقای دکتر مصدق در ۲ سال قبل این اقدام را فرمودند و در همان موقع هم مورد تصویب دولت ایشان بود حالا هم ایشان در رأس دولت هستند بهیچ وجه مخالفتی با مذاکره ندارد و بعلاوه موضوع فوریت او چیز مهمی نیست و اگر وزیر مربوطه حاضر باشد یا نباشد فرقی در عمل مجلس نمیکند سابقه هم همین طور بود که راجع بیک فوریت حضور وزیر را لازم نمی دانستند مطلب دیگر که باید توجه آقایان را جلب کنم این است که اساساً در کشور ما وضعیت مردم طوری است که در اروپا نیست در اروپا هر کسی مشغول زندگانی خودش است و همه کار میکنند نه در این کشور هر عائله ای که مرکب از چند نفر هستند یکنفر آوردارند و اگر این يك نان آور از کار خودش برکنار شود زندگانی شود نه فقط يك نفر نان آور را حبس کرده ایم بلکه یکعائله را از نان خوردن باز داشته ایم . (عبدالرحمن فرامرزی - پس هر جنابیتی مجاز است برای اینکه وقتی جانی را گرفتید نان آور يك عائله را گرفته اید) اجازه بفرمائید اگر بخواهید که مجازات جنایت راجع به آقای فرامرزی حساب بفرمائید همین زندگانی

کردن زندگانی ما خودش جنایت است برای اینکه اگر او رفته اند و بازرسی کرده اند در آنجا عده ای بلا تکلیف بوده است (نبوی) - آن تقصیر ما موزین است) تقصیر هر کسی است آنها نباید در آنجا بمانند يك مستنطقی يك کسی را احضار کرده قرار توقیف صادر کرده و امضاء کرده بعد ما موریتش عوض شده دو سال سه سال و بلکه هشت سال این بدبخت آنجا بدون تکلیف مانده . اگر او رفته اند و دیده اند و بازرسی کرده اند حتی در همین مجلس بود که يك وزیري گفت که رفتم و دیدم یادم نیست یکی از وزراء بودند که فرمودند رفتم و دیدم سبب و پنجاه نفر را آزاد کردیم این خودش بهترین دلیل است که سبب و پنجاه نفر آنجا بودند و وزیر رفته آنها را آزاد کرده این یکی و یکی دیگر اساساً این وضعیت زندان طرز بدی پیدا کرده آقا آنجا مهمانخانه شده غالب اشخاص شرور مثلا در فصل زمستان جناب آقای فرامرزی کار خلانی میکنند که آنها را ببرند آنجا توی زندان و شام و نهارشان را بدهند (دکتر ملک) - از بیکاری است (این عیب هم هست بعلاوه مقصود از زندانی کردن اشخاص اگر مجازات است این مجازات برای تنبیه است نه برای از بین رفتن خانواده ها و وقتی يك کسی مقداری از حبسش را در زندان بسر برده و موجب رضایت متصدیان زندان را فراهم کرده باشد یعنی تنبیه شده باشد ما هم قبول داشته باشیم که تنبیه برای تنبیه است چه علت دارد که بیخود آنها را نگاهداریم بعلاوه شما يك زندان موقت در اینجا دارید که برای ششصد نفر ساخته شده غالباً بقدری در آنجا ازدحام میشود که آنها باید بایستند و جای خواب ندارند همین طور قصر که برای زندانیان قطعی است بقدری پر شده و شلوغ شده که جانی دیگر ندارد

بهترین ترتیب همین است که يك فوریتش را تصویب بکنید برود در کمیسیون البته اگر آنجا کسی ایرادی داشت در کمیسیون مدافعه می شود و اصلاح می شود و يك سر و صورتی بکار این بیچاره ها که مدتی است در آنجا گرفتار هستند داده میشود .

نایب رئیس - پیشنهادی رسید که قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که این لایحه مسکون بماند . عبدالرحمن فرامرزی .
دکتر معظمی - هنوز جزو دستور قرار نگرفته که این پیشنهاد قابل طرح باشد .

نایب رئیس - چون فعلا اصل لایحه مطرح نیست و فوریتش مطرح است پیشنهاد شما آقای فرامرزی قابل طرح نیست
نبوی - طرح این خلاف قانون است چون وزیر مربوطه نیست .

نایب رئیس - عرض کردم حضور نماینده دولت در موقع طرح اصل لایحه ضروری است - در موقع فوریت اشکالی ندارد . رای میگیریم به فوریت اول لایحه زندانیان آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . به کمیسیون های مربوطه ارجاع میشود

۵ - **ختم جلسه بعنوان تنفس**
نایب رئیس - لایحه ملی شدن تلفن مطرح است ولی چون آقای وزیر است و تلگراف تشریف نیاورده اند با اجازه آقایان ده دقیقه تنفس داده میشود (مقارن ظهر جلسه بعنوان تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید)

نایب رئیس مجلس شورای ملی
محمد ذوالفقاری

سئوالات نمایندگان

مقام ریاست معظم
مجلس شورای ملی

خواهشمند است مقرر فرمائید یک نفر
از طرف وزارت دفاع ملی هر چه زودتر برای
اسخ بسؤال ذیل در مجلس حاضر شود
بچه علت ستاد ارتش - فرمانداری
نظامی و دادسرای فرمانداری نظامی و
ادرس ارتش بیجانهای مختلف از همکاری
کمیته تحقیق خودداری کرده اند
رئیس کمیته تحقیق مجلس شورای ملی
دکتر بقائی کرمانی
مقام ریاست معظم
مجلس شورای ملی
خواهشمند است مقرر فرمائید جناب
آقای وزیر دادگستری هر چه زودتر برای
اسخ بسؤال ذیل در مجلس حاضر شوند .

در خصوص تعقیب مسئولین و مسیبین
فاجعه سیام تیرماه و تعقیب جنایتکاران چه
اقدامی از طرف دادگستری بعمل آمده
است .

رئیس کمیته تحقیق مجلس شورای ملی
دکتر بقائی کرمانی

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
ایران شیدالله ارکانه
محترماً بعرض میرساند طبق اخبار
واصله اخیراً در کشور دوست و همجوار ما
ترکیه تبلیغاتی علیه ایران بوسیله فیلمها و جراید
منتشر شده خواهشمند است مقرر فرمائید از
جناب آقای وزیر خارجه سؤال شود در
صورت صحت شایعه چه اقدامی معمول
گردیده .

ریاست معظم مجلس شورای ملی
چون شایع است که جناب آقای
کاظمی مبالغ معتناهی بعنوان مسافرتی
که در ایسلند و دانمارک و نروژ و فنلاند
کرده اند باز وزارت امور خارجه دریافت

داشته اند و بلاوجه هزینه سفر مراجعت ایشان
از سوئد بتهران چند برابر هزینه معمولی
داده شده است لذا خواهشمند است مقرر
فرمائید جناب آقای وزیر امور خارجه برای
اداء جواب بسؤال زیر در مجلس حضور
بهرسانند

و جوهریکه بابت خرج سفر فوق العاده و
مزایا و سایر مطالبات جناب آقای کاظمی در
زمانیکه خود ایشان وزیر امور خارجه بوده اند
بهراسم و رسم بایشان پرداخت شده بالغ
بر چه مبلغ می باشد ؟ و مجوز پرداخت آنها
چه بوده است ؟

حسام الدین و کیل بود
مقام منبع ریاست معظم مجلس
شورای ملی

متمنی است با آقای وزیر فرهنگ اطلاع
فرمائید برای پاسخ بسؤال زیر در مجلس
حضور بهرسانند .
سؤال - علت قبول داوطلب برای
امتحان نهائی از عده بنام دبیرستان دارائی

با وجود انحلال آن دبیرستان چه بوده و
علت اینکه در صدور جواز امتحان تبعیض
گردیده است چه میباشد .

سید شمس الدین قنات آبادی
مقام ریاست مجلس شورای ملی

خواهشمند است مقرر فرمائید با آقای
وزیر راه اطلاع دهند که برای پاسخ سؤال
ذیل در مجلس شورای ملی حاضر شوند .
با وجودیکه در بودجه کل کشور و
بودجه ۲۷ ماهه سازمان برنامه برای حوزه
فارس اعتبارات زیادی در سابق منظور
گردیده ولی متأسفانه تا کنون هیچ اقدام
مؤثری نشده و در بودجه پنجساله نیز برای
این استان مهم آنطوریکه استحقاق دارد
برنامه مفیدی پیش بینی نشده است علت این
موضوع چیست .

خسرو قشقائی